

STRATEŠKI RAZVOJ NAKVIS ZA OBDOBJE OD LETA 2021 DO LETA 2025

n.a.k.v.i.s

Nacionalna agencija Republike Slovenije
za kakovost v visokem šolstvu

s.q.a.a

Slovenian Quality Assurance Agency
for Higher Education

STRATEŠKI RAZVOJ NACIONALNE AGENCIJE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KAKOVOST V VISOKEM ŠOLSTVU ZA OBDOBJE OD LETA 2021 DO LETA 2025

I. UVOD

Izteka se obdobje, v katerem si je Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu (agencija) postavila srednjeročne strateške cilje od leta 2017 do leta 2020. Preden prikažemo uresničevanje strateških ciljev v iztekajočem se obdobju in opredelimo nove do leta 2025, naj poudarimo, da si je agencija od začetka svojega delovanja leta 2010 – letos praznuje desetletnico svojega razvoja, ki ga je opisala v posebni letni publikaciji – prizadevala za nenehno izboljševanje na vseh področjih svojega dela. Ugotovimo lahko, da ji je to kar dobro uspevalo v skladu z vrednotami, ki si jih je postavila: strokovnost, transparentnost in razvoj. Ustanovitev agencije leta 2010 je pomenila odločilen korak k priznavanju in prepoznavanju pomena neodvisnega presojanja kakovosti v visokem in višjem šolstvu ter odločanja o akreditacijah, evalvacijah in mnenjih o doseganju standardov kakovosti. Agencija se je po nekaj letih dodobra uveljavila v mednarodnem prostoru in dosegla polno mednarodno priznanje z vpisom v evropski register agencij (European Quality Assurance Register for Higher Education – EQAR) leta 2013 in včlanitvijo v evropsko mrežo agencij za zagotavljanje kakovosti v visokem šolstvu (European Association for Quality Assurance in Higher Education - ENQA) leta 2015.

V letih od 2017 do 2020 se je osredinila predvsem na izboljšanje strokovnega, svetovalnega in razvojnega dela, prenovu meril, boljše komuniciranje z deležniki in informatizacijo. Reorganizirala je svoje delo v štiri sektorje in se kadrovsko okrepila na področju informatike.

Agencija strateške usmeritve za naslednje obdobje od leta 2021 do 2025 povezuje predvsem z nadaljnjim razvijanjem okrepljenega strokovnega, analitičnega in razvojnega dela in z bolj usmerjenim izobraževanjem (in sodelovanjem) deležnikov. Temeljni strateški

cilj agencije do leta 2025 pa je sprejem samostojnega zakona o agenciji – zakona o kakovosti v visokem šolstvu.

II. PREGLED URESNIČITVE STRATEŠKIH CILJEV V OBDOBJU OD LETA 2017 DO 2020

Strateški cilji, ki jih je sprejel Svet agencije na svoji 107. seji 15. decembra 2016:

- izboljšanje strokovnega dela agencije,
- krepitev neodvisnosti in avtoritete agencije,
- krepitev kulture kakovosti,
- prenova meril in drugih aktov agencije,
- vzpostavitev učinkovitega in uporabnikom prijaznega informacijskega sistema agencije,
- podaljšanje članstva v ENQA in EQAR ter krepitev mednarodnega sodelovanja agencije,
- reorganizacija dela agencije ter njeno
- razvojno delo.

Iz poglobljene in analitične samoevalvacije, vsakoletnih poročil o delu agencije in tudi drugih dokumentov je razvidno, da je agencija v zadnjih letih naredila velik napredek pri svojem razvoju in uresničila cilje, ki si jih je postavila. Ima nov informacijski sistem eNakvis z močnimi bazami podatkov, deležnike ažurno obvešča o svojem delovanju, študentom z informacijami o akreditiranih študijskih programih, visokošolskih zavodih in evalviranih višjih strokovnih šolah pomaga pri izbiri študija. Postavila je temelje za izboljšanje presoje kakovosti; za prehod od kvantitativne presoje h kvalitativni, vsebinsko bolj poglobljeni, kar se zrcali v novih merilih in drugih aktih, ki jih je sprejela. Okrepila je svetovanje zavodom in šolam ter sodelovanje z njimi, prešla na tako imenovano institucionalno akreditacijo, začela je opravljati vzorčne evalvacije študijskih programov, namenjene pomoči zavodom pri izboljševanju in samoevalvaciji študijskih programov. Mednarodno in projektno sodelovanje agencije je bilo raznoliko, svoje predstavnike ima v organih različnih mednarodnih institucij; v letu 2020 je bil direktor agencije izvoljen za predsednika CEENQA. Razvijali sta se tudi analitična in razvojna dejavnost, ki se bosta v prihodnje še bolj razvejali. Močno se je izboljšala komunikacija z deležniki, za katero je samoevalvacijska skupina agencije iz leta v leto ugotavljala, da ni dovolj dobra. Da bi naštetu čim prej in čim lažje uresničila, je najprej leta 2018, nato pa še leta 2019 temeljito reorganizirala svoje delo tako, da sta se sektorju za kakovost in sektorju za splošne zadeve pridružila še dva, in sicer sektor za analize ter sektor za mednarodno sodelovanje in informatizacijo agencije - slednja dva z razdelitvijo sektorja za kakovost. Uredila je tudi dolgoročno in stabilno financiranje agencije. V letih 2018 in 2019 je podaljšala svoje članstvo v ENQA in vpis v EQAR za polno obdobje petih let.

Pregled dogodkov, povezanih s strokovnim in analitičnim delom agencije in sodelovanjem z deležniki, od leta 2017 do leta 2020:

Leto	Spremembe zakonodaje in sprejem meril	Vodniki/smernice/ razlage	Usposabljanja	Posveti in konference	Mednarodne izmenjave in projekti	Analize
2017	Nova merila za akreditacijo	Razlaga meril za akreditacijo kot sestavni del predpisa	4 usposabljanja za strokovnjake			Mnenjska analiza pojmovanja kakovosti in strateških usmeritev agencije

2018				Posvet za strokovnjake Posvet za komisije za kakovost		Kakovost v slovenskem visokem in višjem šolstvu v obdobju od 2014 do 2017 Kakovost kadrov v slovenskem visokem šolstvu od 2014 do 2017
2019	Sprememba meril za akreditacijo Sprememba Meril za prehode Sprememba Meril ECTS	Prenova poslovnika kakovosti agencije	6 usposabljanj za strokovnjake	Posvet za strokovnjake Posvet za komisije za kakovost Konferenca Slovenski visokošolski prostor – na poti k odličnosti?	Izmenjava – obisk predstavnika ciprske agencije za kakovost v Sloveniji Obisk delegacije predstavnikov litvanske agencije za kakovost v Sloveniji	Od minimalnih standardov k odličnosti Zbornik razprav o kakovosti v visokem šolstvu in letno poročilo NAKVIS 2018. V sodelovanju s SAZU Mnenje deležnikov o zunanjem zagotavljanju kakovosti v 2019
2020	Sprememba meril za akreditacijo – ureditev določil za mednarodno zvezo univerz Sprememba minimalnih standardov za izvolitev v naziv	Smernice za evalvacije na daljavo Priporočila za delo v izrednih razmerah Spletni vodnik po presoji standardov kakovosti za akreditacijo in evalvacijo	Usposabljanje za člane sveta (KPK) Usposabljanje za člane sveta (sprejemanje odločitev) Izobraževanje kandidatov za strokovnjake	Zgodovinski pregled agencije in njenih predhodnikov Simpozij ob 10. obletnici agencije Mednarodna konferenca o zvezah evropskih univerz Posveta za strokovnjake agencije Posvet za visokošolske učitelje		Zbornik razprav o zvezah evropskih univerz – univerzah prihodnosti, letno poročilo agencije 2019 in deseta obletnica agencije

Agencija je organizirala več **usposabljanj** za člane sveta agencije in pritožbene komisije ter v pomoč za dosledno sprejemanje odločitev izdelala različne analize. V njih je posebno pozornost namenila objektivnosti in nepristranskosti ter področnim predpisom in argumentaciji odločitev. Tudi za strokovnjake agencije je bilo v treh letih organiziranih več kot deset izobraževanj, usposabljanj in posvetov. Spoznavali so predvsem nova merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo, načine presojanja, informacijski sistem agencije, lastnosti evalvacijskih praks in s temi povezane izsledke sistemskih analiz. Posebna **izobraževanja** je namenila uvajanju vzorčnih evalvacij študijskih programov. V letih 2018 in 2019 sta bila prvič organizirana široka **posveta** za komisije za kakovost in posameznike, ki se na visokošolskih zavodih in višjih strokovnih šolah ukvarjajo s samoevalvacijo. Strokovni delavci so se samo v teh dveh letih udeležili 41 izobraževanj, usposabljanj, delavnic in posvetov doma in v tujini. Sodelovali so pri izmenjavah s tujimi agencijami, trije so se udeležili mednarodnega usposabljanja za strokovnjake po evropskem pristopu.

Leta 2018 je bil temeljito prenovljen **komunikacijski načrt** agencije. Cilj je bil čim boljše sodelovanje visokošolskih zavodov pri spremembah predpisov ter povečanje skupnega

razumevanja presojanja kakovosti v visokem šolstvu med različnimi deležniki. Uvedeni so bili **redni sestanki** za reševanje odprtih vprašanj glede akreditacijskih postopkov, informacijskega sistema, zakonodaje in drugih pomembnih zadev z MIZŠ, ŠOS, Zavodom RS za zaposlovanje, Rektorsko konferenco, univerzami in drugimi visokošolskimi zavodi.

Zadnjo obsežno anketo o mnenju deležnikov o zunanjem presojanju kakovosti je agencija v iztekajočem se strateškem obdobju opravila leta 2019. Izsledki so pokazali, da si deležniki želijo več doprinosa agencije h kakovosti izvajanja in vsebine študijskih programov, še posebej pa h kakovosti materialnih in kadrovskih razmer za študij in raziskovanje na zavodih oziroma šolah. Korak k temu so leta 2017 sprejeta nova **Merila za akreditacijo in zunanjo evalvacijo visokošolskih zavodov in študijskih programov**, ki dajejo veliko pozornosti presoji prav te problematike. Določajo standarde kakovosti, katerih presoja se razlikuje glede na vrsto akreditacije in evalvacije ter vrsto visokošolskega zavoda oziroma vrsto in stopnjo študijskega programa. Od starih meril se razlikujejo še po nadrobnih določbah o presoji, ki so namenjene enotnemu tolmačenju predpisa. Vpliv novih meril za akreditacijo na presojo strokovnjakov in odločanje sveta agencije se je začel kazati ob koncu leta 2019. Agencija ga trenutno proučuje, analizira in pripravlja temeljne dokumente za posvete, ki so se začeli konec novembra in nadaljevali v prvi polovici decembra 2020. Po zgledu meril za akreditacijo in ob upoštevanju značilnosti višješolskega izobraževanja so bila leta 2018 sprejeta tudi nova **Merila za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol**. Istega leta so bila sprejeta še **Merila za mednarodno sodelovanje pri visokošolskem izobraževanju** in nova **Merila za strokovnjake agencije**.

Leta 2019 in 2020 so bili posodobljeni tudi **Merila za kreditno vrednotenje študijskih programov po evropskem prenosnem kreditnem sistemu**, **Merila za prehode med študijskimi programi** in **Minimalni standardi za izvolitev v nazive visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in visokošolskih sodelavcev na visokošolskih zavodih**.

Agencija je končno razvila novi **informacijski sistem eNakvis**, ki je leta 2018 omogočil oddajanje vlog za akreditacijo in evalvacijo v elektronski obliki, leta 2019 pa tudi boljše sodelovanje z vlagatelji in drugimi uporabniki. Med vzpostavljanjem in razvijanjem eNakvis je tvorno sodelovala z deležniki.

Največji napredek je bil dosežen pri vzpostavljanju zanesljive, posodobljene in dopolnjene baze podatkov o visokošolskih zavodih in študijskih programih; ob koncu leta 2019 je vsebovala tri četrtine vseh podatkov, ki jih agencija zahteva od visokošolskih zavodov. Baza podatkov je temelj za povezovanje z bazami podatkov visokošolskih zavodov, višjih strokovnih šol in drugih državnih institucij, kar bo odpravilo podvajanje dela ter omogočilo sprotno oblikovanje natančnih evidenc. Baza bo v pomoč tudi pri nadaljnjem razvijanju analitičnega dela na agenciji.

Agencija je tako grafično kot vsebinsko **celostno prenovila svojo spletno stran**, za katero je kot prva organizacija v javnem sektorju dobila Certifikat A3C, dostopno vsem. Od leta 2019 izdaja mesečno glasilo eNovičnik. Redno objavlja sprejete predpise, o vsebini nastajajočih predpisov pa deležnike sproti obvešča in konstruktivno upošteva njihove predloge.

Spletno stran je opremila še z informacijami o posameznih visokošolskih zavodih – o njihovi raziskovalni dejavnosti, podatkih o drugih akreditacijah, uvrstitvah na mednarodnih lestvicah, informacijami o vpisu - , drugimi uporabnimi povezavami in predstavitevniimi filmi visokošolskih zavodov, s čimer jim je omogočila, da sami predstavijo svoje dosežke, razmere in načrte.

Javno objavljene evidence agencije so natančna, pregledna in ažurna javna baza akreditiranih visokošolskih zavodov, študijskih programov in evalviranih višjih strokovnih šol skupaj z odločitvami sveta agencije in poročili skupin strokovnjakov. Na spletni strani

je tudi stalno ažuriran seznam visokošolskih zavodov, študijskih programov in višjih strokovnih šol v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih z vsemi pomembnimi informacijami.

Dosežen je bil cilj »**podaljšanje članstva v ENQA in EQAR ter krepitev mednarodnega sodelovanja** agencije«. Agencija sodeluje v mednarodnih projektih, v izvršilnih odborih, generalnih skupščinah in delovnih skupinah mednarodnih združenj agencij. Leta 2020 je bil direktor agencije izvoljen za predsednika CEENQA.

Pomembno področje mednarodnega sodelovanja je še strateško povezovanje z agencijami na območju nekdanje Jugoslavije, in sicer prek sodelovanja v mednarodnih projektih in združenjih ter pogostih obiskov agencij. Posebna pozornost je namenjena izmenjavi tematskih izhodišč in dobrih praks na področju neodvisnosti delovanja agencij za kakovost v visokem šolstvu.

Agencija spodbuja internacionalizacijo tudi z akreditacijo mednarodnih skupnih študijskih programov slovenskih in tujih visokošolskih zavodov, s prigrasitvijo v tujini akreditiranih študijskih programov ter prek visokošolskega transnacionalnega izobraževanja v skladu z novimi *Merili za mednarodno sodelovanje pri visokošolskem izobraževanju*. Priznava akreditacijske odločitve, ki so jih sprejele agencije, vpisane v EQAR.

Zadnji dve leti je organizirala **redni letni mednarodni konferenci** o aktualnih temah v visokem šolstvu, izdala letni publikaciji agencije z zbornikom razprav o izbranih tematikah na konferenci, kratko predstavitvijo svojega dela v preteklem letu in izbranim tematskim prispevkom.

Analitično in razvojno delo agencije je najbolj razvidno iz obsežnih sistemskih in tematskih analiz ter poglobljene samoevalvacije agencije, za katero je dobila tudi priznanje zunanjih presojevalcev ENQA. Analize popisujejo presečno stanje kakovosti višjih strokovnih šol, visokošolskih zavodov in njihovih študijskih programov po vseh področjih presoje oziroma povezanih standardih kakovosti, obravnavajo kakovost njihovih samoevalvacij oziroma poročil o tem ter podrobneje osvetljujejo lastnosti evalvacijskih praks strokovnjakov. Ponujajo poglobljen vpogled v delovanje sistema kakovosti v slovenskem višjem in visokem šolstvu.

Agencija je v iztekajočem se strateškem obdobju pripravila in objavila analizo o kakovosti v slovenskem visokošolskem prostoru od leta 2014 do leta 2017, analizo o kakovosti kadrov v slovenskem visokem šolstvu, prispevek o prehodu od minimalnih standardov k odličnosti, izsledke mnenj deležnikov o zunanjem zagotavljanju kakovosti in o izobraževanju na daljavo. Posodobila in objavila je metodologijo in postopek za pripravo in diseminacijo sistemskih in tematskih analiz.

Agencija je za izboljšanje samoevalvacije in svojega dela spremenila še svoj *poslovník kakovosti*, *poslovník o delu sveta agencije* in druge notranje akte. Tudi na epidemijo covid 19 se je hitro odzvala s prilagoditvijo akreditacij in evalvacij nastalim razmeram. Izdelala je smernice za evalvacijske obiske na daljavo ter objavila priporočila v času izvedbe izrednih razmer, povezanih s covid 19.

Poleg informacijskega sistema eNakvis in vzpostavljenega sistema zunanjih evalvacij na daljavo je agencija v drugi polovici leta 2020 postavila notranji informacijski sistem, namenjen upravljanju časa in nalog zaposlenih, imenovan »inakvis«. Slednji omogoča tako spremljanje in posodabljanje nalog iz akcijskega načrta, ustvarjanje dogodkov in spletnih sestankov z avtomatičnim generiranjem spletnih povezav zanje, pa tudi hitro komunikacijo med sodelavci.

III. STRATEŠKI CILJI ZA OBDOBJE OD LETA 2021 DO 2025

Poslanstvo agencije

Agencija skrbi za razvoj in delovanje sistema zagotavljanja kakovosti v slovenskem visokem šolstvu. Deluje vsebinsko in formalno odgovorno ter svetovalno do vseh deležnikov in udeležencev v terciarnem izobraževanju v skladu z evropskimi in svetovnimi smermi razvoja.

Vizija agencije

Agencija bo s sistemom razvoja zagotavljanja kakovosti pripomogla k temu, da bo visoko šolstvo v Sloveniji izobraževalno in raziskovalno kakovostno, mednarodno prepoznavno, konkurenčno in enakovredno vključeno v svetovni visokošolski prostor.

Vrednote agencije:

- strokovnost (S)
- transparentnost (T)
- razvoj (R)

Strateški cilji za obdobje 2021-2025

1. Sprejem zakona o kakovosti v visokem šolstvu (R)
2. Izboljšanje presoje po standardih kakovosti in postopkov za akreditacije in evalvacije (S)
3. Vsebinsko poglobljeno analitično delo na izbranih področjih (S)
4. Vzpostavitev ažurnih baz podatkov o izbrani dejavnosti na visokošolskih zavodih (T)
5. Sledenje ciljem trajnostnega razvoja (R)
6. Poglobljeno mednarodno sodelovanje (S)
7. Proaktivno komuniciranje (T)

Agencija strateške usmeritve za obdobje od leta 2021 do 2025 povezuje predvsem z nadaljnjim razvijanjem analitičnega in razvojnega dela; izdelavo posebnega vodnika po akreditacijah in evalvacijah s poudarkom na poglobljeni vsebinski presoji po standardih kakovosti; s sprotim in bolj usmerjenim izobraževanjem udeležencev v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih; s krepitvijo mednarodne dejavnosti na aktualnih področjih; ter proaktivnim komuniciranjem. Za lažje delo strokovnjakov agencije želi vzpostaviti ažurne baze podatkov o raziskovalni in knjižnični dejavnosti na visokošolskih zavodih, njihovih prostorih in opremi. Temeljni strateški cilj do leta 2025 je samostojen zakon o agenciji – zakon o kakovosti v visokem šolstvu.

1. Sprejem zakona o kakovosti v visokem šolstvu

Zakon o kakovosti v visokem šolstvu (zakon o kakovosti) bo z drugačnimi rešitvami, kot jih za delo agencije določa ZViS, omogočil, da bodo lahko naloge, povezane s strateškimi

usmeritvami, kakovostno in v celoti opravljene. Zakon o kakovosti bo postopke uredil tako, da bodo bistvenega pomena akreditacijske in evalvacijske odločitve, sprejete na podlagi strokovnih vsebinskih presoj oziroma ugotovitev, vzpostavil bo podlago za akreditacije in evalvacije v tujini, uredil nedoslednosti v veljavnih predpisih in zbral določbe vseh na enem mestu.

Razlogi za sprejem samostojnega zakona o kakovosti so tako:

- a) utrditev neodvisnosti agencije;
- b) ureditev pritožbenega postopka, s katerim bi zagotovili pomen vsebinske presoje in odločitev v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih;
- c) zagotovitev pravne podlage za delo agencije v tujini - mednarodne akreditacije,
- d) določitev postopkov agencije v zakonu in ne v podzakonskem aktu – k čemur napotujejo tudi odločbe upravnih inšpektorjev;
- e) odprava precejšnega števila nedoslednosti v sedanji zakonski ureditvi;
- f) združitev določb iz ZViS, povezanih z agencijo, akta o ustanovitvi agencije, meril za akreditacijo in evalvacijo, meril za mednarodno sodelovanje ter drugih relevantnih predpisov v enem dokumentu, kar bi pripomoglo tudi k debirokratizaciji.

Agencija si bo prizadevala za utrditev in povečanje svoje avtonomije in tudi avtonomije slovenskega visokega šolstva. Neodvisnost je tesno povezana z drugimi razlogi za sprejem zakona o kakovosti, kot so poleg naštetih utrditev določb, ki urejajo temeljno dejavnost agencije, oziroma meril, da se bodo zunanje presoje kakovosti lahko razvijale v pravo smer in ustalile, s čimer si bo agencija pridobila večji ugled in zaupanje visokošolskih deležnikov.

Izpolnitev tega cilja je v skladu z vrednoto agencije, ki zavezuje k razvoju.

2. Izboljšanje presoje po standardih kakovosti in postopkov za akreditacije in evalvacije

K izboljšanju presoje po standardih kakovosti na vseh predpisanih področjih in pravilnem upoštevanju določb o njihovi presoji bo pripomogel vodnik po presojah, orisan pri naslednjem strateškem cilju. V strateškem obdobju od leta 2021 do leta 2025 si bo agencija prizadevala predvsem za strokovne zunanje presoje na visoki ravni, ki bodo tenkočutno prisluhnile tako potrebam študentov in zunanjega okolja kot tudi bolje upoštevale posebnosti visokega šolstva, povezane z različnimi stopnjami in vrstami študija, disciplinami, v katere se vpenjajo študijski programi, ter statusnimi in organizacijskimi razlikami med visokošolskimi zavodi. Posvetila se bo torej izboljšanju presoj strokovnjakov, na njihovi podlagi pa tudi odločitev sveta agencije. Načrtuje, da bo organizirala veliko izobraževanj, usposabljanj, srečanj z vsemi pomembnimi udeleženci v akreditacijskih in evalvacijskih postopkih in skupaj z njimi:

- a) obravnavala dosedanje nedoslednosti pri presojah;
- b) poenotila razumevanje posameznih standardov kakovosti in določb o njihovi presoji;
- c) preusmerila presojo standardov kakovosti od formalizmov k temeljiti vsebinski presoji po vseh določbah zanjo;
- d) izboljšala predvsem presojo pedagoškega, strokovnega, znanstvenega, raziskovalnega in umetniškega dela visokošolskih zavodov in učiteljev;
- e) bolje uporabljala posamezne standarde kakovosti in določbe o njihovi presoji ob upoštevanju vrste visokošolskega zavoda ter vrste oziroma narave in stopnje študijskega programa;

- f) izboljšala in poenotila akreditacijska in evalvacijska poročila strokovnjakov, v katerih bodo še bolje ugotovljeno dejansko stanje in upoštevane posebnosti presojanega;
- g) krepila zavest o pomenu in učinkih tako zunanjih presoj kot kakovosti, po kateri se te presoje ozirajo (Spodbujala bo preišljeno rabo idejnih pristopov h kakovosti.).

Temeljita in poglobljena vsebinska presoja bo temelj odločanja o akreditacijah in evalvacijah. Agencija zato v osnutku zakona o kakovosti v pomoč svetu agencije ustanavlja posebne komisije po študijskih področjih, ki bodo po potrebi obravnavale ugotovitve strokovnjakov o študijskih programih.

Prostor za izboljšave je tudi pri fazah akreditacijskih in evalvacijskih postopkov:

- a) izpolnjevanje vlog za akreditacijo oziroma evalvacijo;
- b) strokovnjaki, njihovo imenovanje:
 - izločitev neodzivnih in neustreznih strokovnjakov iz registra,
 - ugovor zavoda,
 - obisk strokovnjakov (način dela, enotnost, nepristranskost, objektivnost in strokovnost – poglobljena vsebinska presoja),
 - redna izobraževanja in posveti; izobraževanja tudi za tuje strokovnjake;
- c) ugotovitvena ali »vmesna« poročila strokovnjakov;
- d) končna poročila strokovnjakov;
- e) obravnava vlog in odločanje na svetu agencije;
- f) pritožba.

Za izboljšanje naštetega je načrtovano povečanje števila delavcev za vodenje akreditacijskih in evalvacijskih postopkov oziroma kadrovska okrepitev sektorja za kakovost. Pri vseh fazah je treba še izboljšati in poenotiti njihovo delo tako z visokošolskimi zavodi (vlagatelji vlog) kot s strokovnjaki agencije - tudi pri spremljanju nastajanja akreditacijskih in evalvacijskih poročil -, in člani sveta agencije. Agencija bo predvsem s sprotnim in še intenzivnejšim izobraževanjem skušala doseči poenoteno razumevanje izpolnjevanja standardov kakovosti in zakonskih določb in s tem pravilno usmerjanje strokovnjakov pri presojah.

V novem zakonu o kakovosti so predvidene spremembe pri ugovorih in pritožbah vlagateljev, pri čemer je dan večji poudarek utemeljenim in poglobljenim vsebinskim ugotovitvam. S slednjimi sta povezana še obravnava vlog in odločanje na svetu agencije. Poleg skrbi in zaveze za odgovorno, pošteno ravnanje, neodvisno sprejemanje odločitev, enakopravno obravnavanje vlagateljev, izogibanje konfliktu interesov... bo pozornost usmerjena v pripravo članov sveta oziroma njegovih poročevalcev na vsebinske ugotovitve glede posamezne vloge in z njo povezanega poročila skupine strokovnjakov.

Izpolnitev tega cilja je v skladu z vrednoto agencije, ki zavezuje k strokovnosti.

3. Vsebinsko poglobljeno analitično delo na izbranih področjih

Agencija namerava analitično delo v prihodnje razviti tudi v bolj vsebinsko poglobljenih analizah na izbranih področjih. V prenovljeno metodologijo za izdelavo in diseminacijo sistemskih in tematskih analiz je zapisala, da slednje dajejo informacije po posameznih spremenljivkah kakovosti, in sicer za študijske programe, zavode in šole; splošne in specifične informacije o akreditacijskih in evalvacijskih praksah agencije, torej o lastnostih akreditacijskih in evalvacijskih poročil strokovnjakov ter o notranjih evalvacijskih praksah na zavodih in šolah, razvidnih iz njihovih samoevalvacijskih poročil. Poleg obveščanja

javnosti so lahko analize podlaga za oblikovanje visokošolskih in višješolskih politik, podzakonskih aktov in drugih predpisov o kakovosti visokošolskega izobraževanja in za načrtovanje zunanjih evalvacij. So v referenčno podporo pri presojah v evalvacijskih in akreditacijskih postopkih. Zavodom in šolam dajejo informacije, s katerimi lahko primerjajo kakovost svoje izobraževalne in raziskovalne dejavnosti ter samoevalvacijskih praks. Namen sistemskih in tematskih analiz je pomoč pri razmišljanju o kakovosti terciarnega izobraževanja, njenem presojanju in izboljševanju. Tematske analize so lahko podlaga za smernice, priporočila in vodnike, povezane z evalvacijskimi in akreditacijskimi postopki. Takšne dokumente sprejme direktor (priporočila) ali svet agencije (smernice in vodniki) in jih objavi na spletni strani med uradnimi akti agencije. Upoštevati jih morajo zavodi, šole in strokovnjaki pri presojah.

V tem strateškem obdobju bodo, tako kot v preteklosti, izdelane sistemska analiza o kakovosti v slovenskem visokošolskem prostoru od leta 2018 do leta 2023 ter obsežne analize mnenj notranjih in zunanjih deležnikov o delovanju agencije predvsem pri presojanju kakovosti, ki bodo ena od pomembnih podlag za samoevalvacijski poročili agencije za leti 2020 in 2021 ter 2022 in 2023.

Agencija bo v sodelovanju z zunanjimi sodelavci pripravljala analize o posameznih problematikah, povezanih z visokim šolstvom, jih objavljala in predstavljala na domačih in mednarodnih posvetih. Analize bodo podlaga za smernice, ki jih bodo strokovnjaki uporabljali pri presoji standardov kakovosti, vplivale pa bodo še na dopolnitve podzakonskih aktov, na primer smernice za presojno visokošolskih knjižnic... Podlaga bodo tudi za tematske prispevke agencije v letnih publikacijah in za mednarodne konference agencije.

Z vsebinsko poglobljenimi analizami poročil skupin strokovnjakov o akreditacijah in evalvacijah bodo izdelane dodatne usmeritve za zunanje presoje, ki bodo namesto operativi in protokolom, ki so že razviti, dale večji poudarek vsebinskim dilemam in izhodiščem za presojno ter bolj poglobljeni interpretaciji predpisov. Skušale se bodo bolje približati upoštevanju različnih akademskih standardov. Sektor za analize pripravlja poseben vodnik po akreditacijah in evalvacijah oziroma presojah. Na podlagi izsledkov analize dosedanjih poročil strokovnjakov so bili konec novembra in v začetku decembra 2020 posveti o presoji kakovosti, na katere so bili poleg strokovnjakov agencije in drugih notranjih deležnikov povabljeni predvsem visokošolski učitelji in znanstveniki s področja visokošolske didaktike in raziskovanja znanosti. Posveti, usposabljanja, konference ipd. se bodo nadaljevali v tem strateškem obdobju, vodnik se bo sproti dopolnjeval in izboljševal. Agencija načrtuje, da ga bo sprva v elektronski obliki v celoti objavila konec leta 2021, pozneje pa ga bo tudi natisnila in razposlala vsem deležnikom.

Izpolnitev tega cilja je v skladu z vrednoto agencije, ki zavezuje k strokovnosti.

4. Vzpostavitev ažurnih baz podatkov o izbrani dejavnosti na visokošolskih zavodih

Agencija je izdelala in v praksi vzpostavila informacijski sistem eNakvis, ki že zdaj omogoča veliko več, kot je omogočal stari sistem. V tem strateškem obdobju ga bo razvijala tako, da bo čim bolj uporaben oziroma preprost za uporabo. Poleg oddajanja in izpolnjevanja elektronskih vlog za akreditacije, evalvacije, spremembe zavodov in študijskih programov ali možnosti za sporočanje njihovih sprememb, izdelave različnih baz podatkov in njihovega sprotnega osveževanja bo v še večjo pomoč pri delu tako sveta agencije in pritožbene komisije, strokovnjakov kot strokovnih delavcev agencije. Podprl bo samoevalvacijo agencije in njeno analitično dejavnost, tudi s pridobivanjem podatkov o akreditacijah in evalvacijah po starih merilih, pred vzpostavitvijo eNakvis.

Z omogočanjem povezovanja različnih informacijskih sistemov in baz podatkov bo agencija spodbujala povezovanje med sistemi visokošolskih zavodov, MIZŠ, Centra za poklicno izobraževanje (CPI) in drugimi ustanovami.

Načrtovane so nove baze podatkov: agencija bo skupaj z IZUM izdelala bazo podatkov o raziskovalni dejavnosti visokošolskih zavodov oziroma o njihovih visokošolskih učiteljih in sodelavcih ter knjižnicah ter bazo obveznih sestavin študijskih programov. Vzpostavljena bo tudi baza podatkov o prostorskih zmogljivostih in opremi visokošolskih zavodov. Navedeni bazi bosta lahko v veliko pomoč strokovnjakom in svetu agencije pri presoji kakovosti visokošolskih zavodov in študijskih programov. V sodelovanju z MIZŠ je načrtovana še baza podatkov o zaposljivosti študentov po visokošolskih zavodih in študijskih programih ob upoštevanju stopnje, vrste oziroma narave slednjih.

Agencija bo dostop do različnih podatkov omogočila širši javnosti, predvsem študentom in prihodnjim študentom.

Izpolnitev tega cilja je v skladu z vrednoto agencije, ki zavezuje k transparentnosti.

5. Sledenje ciljem trajnostnega razvoja

Ob upoštevanju strateških ciljev trajnostnega razvoja (SDG 2030), sprejetih na generalni skupščini Združenih narodov leta 2015, in sprememb, nastalih zaradi epidemioloških razmer, povezanih s pandemijo covid 19, si bo agencija v naslednjem strateškem obdobju prizadevala za doseganje ciljev trajnostnega razvoja. Skladno s trendi razvoja v evropskem in mednarodnem okolju bo te cilje upoštevala pri svojem delovanju in upravljanju, pa tudi v širšem kontekstu dajanja podpore in pomoči izobraževalnemu prostoru pri razmišljanju in uveljavljanju dobrih in prenosljivih praks, usmerjenih v izboljšanje visokega šolstva. S tem bo izkazana podpora družbi na poti sprememb k bolj trajnostno naravnemu življenjskemu slogu. To področje odpira nov spekter znanj in potenciala za raziskovanje in razvoj tudi na področju visokega šolstva. Vključuje inkluzivne in integrativne pristope učenja, poučevanja in sodelovanja ter utira pot novim oziroma inovativnim principom in prioritetam v izobraževanju.

Delovanje agencije bo zato usmerjeno:

- v izboljšanje njenega notranjega sistema kakovosti in dejavnosti, povezanih s cilji trajnostnega razvoja;
- v aktivno sodelovanje pri zblizevanju elementov zunanjega sistema kakovosti s cilji trajnostnega razvoja v slovenskem visokošolskem prostoru.

Upoštevač cilje trajnostnega razvoja in epidemiološke razmere zaradi covid 19 bo agencija tudi v prihodnje:

- a) racionalno načrtovala potovanja v tujino;
- b) na daljavo izvajala:
 - akreditacijske in evalvacijske postopke oziroma obiske visokošolskih zavodov in višjih strokovnih šol,
 - izobraževanja, usposabljanja strokovnjakov, organizirala posvete z njimi in drugimi udeleženci pri akreditacijah in evalvacijah na daljavo;
- c) imela več sestankov s predstavniki domačih institucij ter tujih agencij, združenj ipd. z videokonferenčnimi orodji;
- d) omogočala sprejem vlog v elektronski obliki;
- e) skrbela za zdravje in dobro počutje zaposlenih;

- f) poiskala nove prostore agencije: prizadevala si bo, da bodo stroški zanje manj potratni kot zdajšnji, po drugi strani pa bodo bolj prilagojeni potrebam dejavnosti agencije in njenih zaposlenih.

Agencija je že leta 2020 morala prilagoditi opravljanje svojih dejavnosti spremenjenim razmeram, nastalim ob izbruhu pandemije covid 19. Ta se po napovedih strokovnjakov ne bo popolnoma umirila, zato bo krojila delo agencije tudi v prihodnje. Z naštetimi prilagoditvami ga bo skušala čim bolj opravljati, ob tem pa poskrbeti, da bo kakovostno. Akreditacije, evalvacije, izobraževanja, posveti in srečanja na daljavo morajo biti zato skrbno načrtovani in vodeni. Ob takem načinu dela pa je mogoče prepoznati tudi nekaj prednosti; med njimi so gotovo zmanjšanje stroškov za prevoze, morebitne nastanitve ali prenočitve, predavalnice ipd.; in tudi večja možnost za številnejše dogodke ali njihovo ponovitev, kadar bo to potrebno – slednje je posebej pomembno ob zavezi agencije k usposabljanju strokovnjakov in drugih deležnikov za bolj poglobljeno presojo kakovosti v skladu z nastajajočim vodnikom po akreditacijah in evalvacijah.

Agencija si je pridobila certifikat »družini prijazno podjetje«, kar dokazuje, da si prizadeva za zdravje in dobro počutje zaposlenih. Slednje upošteva pri izbiri novih prostorov agencije tako, da upošteva mnenje zaposlenih in jim omogoča ogled prostorov na različnih lokacijah. Preselitev agencije je načrtovana za konec leta 2021.

Izpolnitev tega cilja je v skladu z vrednoto agencije, ki zavezuje k razvoju.

6. Poglobljeno mednarodno sodelovanje

Kot je razvidno iz zgornjih pojasnil, je agencija v iztekajočem se strateškem obdobju vzpostavila razvejeno mednarodno sodelovanje. V prihodnjem obdobju bo v skladu s sprejetim načrtom mednarodno dejavnost še okrepila, da bo imela bogat pregled nad primeri dobrih praks, politikami, analizami in primerjavami v evropskem in svetovnem merilu. Njihovo uporabo v slovenskem visokošolskem prostoru pa bo prilagodila njegovim posebnostim.

Poleg ohranitve oziroma podaljšanja članstva v ENQA in vpisa v EQAR, kar je mogoče, če agencija dobro deluje, narediti na vsakih pet let, bo agencija:

- a) še bolj dejavno sodelovala z drugimi agencijami in združenji agencij za kakovost; med predsedovanjem CEENQA bo vpeljala novosti, v skladu s katerimi bodo vse članice tega združenja pripravljale prispevke na zaokroženih vsebinskih področjih in jih javno predstavljale;
- b) sodelovala v mednarodnih projektnih skupinah, mednarodnih mrežah in aktivnostih, pri izobraževanjih in usposabljanjih, pri izmenjavi strokovnjakov in zaposlenih;
- c) v okviru analiz izdelovala mednarodne primerjave;
- d) po sprejemu zakona o kakovosti opravljala tudi akreditacije in evalvacije v tujini.

V tem strateškem obdobju bo poseben izziv delo agencije v zvezi z vzpostavljanjem in delovanjem evropskih zvez univerz (evropskih univerz), tako imenovanih univerz prihodnosti. V njih za zdaj sodelujeta tudi naši največji univerzi. To povezovanje bo zahtevalo prilagoditev presoje kakovosti v vseh sodelujočih državah, dogovore in ustvarjanje takim univerzam prilagojenih meril oziroma presojevalnih okvirov, vzajemno priznavanje akreditacijskih in evalvacijskih odločitev ter seveda z naštetim povezano polno in vzajemno zaupanje ter veliko strokovnost vseh sodelujočih.

Izpolnitev tega cilja je v skladu z vrednoto agencije, ki zavezuje k strokovnosti.

7. Proaktivno komuniciranje

Agencija je naredila velik korak naprej pri komunikaciji z deležniki. V prihodnjih letih jo namerava nadalje razvijati in poglobljati. Gre za zavezo za transparentno in odprto dvosmerno komuniciranje, vključevanje zunanjih deležnikov v postopke samoevalvacije in druge aktivnosti agencije ter sprotno obveščanje zainteresiranih (spletna stran, mesečni e-novičnik, družabna omrežja itd.).

Agencija želi svojim deležnikom posredovati čim bolj aktualne, točne in raznolike informacije o slovenskem visokem in višjem šolstvu. Cilj je povečanje prepoznavnosti spletne strani, ki bo informativno središče za ozaveščanje o pomenu presojanja kakovosti visokega šolstva. Zato bodo pripravljene spletne vsebine po zgledu predstavitvenih filmov, ki na dostopen in priljuden način posredujejo informacije o delovanju agencije, visokošolskih zavodih in ustroju slovenskega visokošolskega prostora, obenem pa obiskovalce spletne strani usmerjajo tudi k pomembnim vsebinam (npr. poročila skupin strokovnjakov), ki so bolj inherentno povezane s temeljno dejavnostjo agencije, torej presojo kakovosti visokošolskih zavodov, višjih strokovnih šol in študijskih programov. Spletna stran agencije bo v prihodnjih letih postala najpomembnejša informativna točka za študente in prihodnje študente, kjer bodo na enem mestu zbrani vsi zanje pomembni podatki in povezave z drugimi spletnimi stranmi. Za popularizacijo spletne strani bo agencija še bolj okrepila sodelovanje z visokošolskimi zavodi, višjimi strokovnimi šolami, študentskimi ter dijaškimi združenji, obenem pa povečala svoje delovanje na družabnih omrežjih.

Izpolnitev tega cilja je v skladu z vrednoto agencije, ki zavezuje k transparentnosti.

IV. SKLEP

V iztekajočem se strateškem obdobju je agencija vzpostavila temelj ali usmeritev za nadaljnji razvoj v letih 2021 do 2025. Gre za različna področja njenega delovanja; pa vendar, med strateškimi cilji, ki si jih je postavila, pomeni največji izziv izboljšanje presoje standardov kakovosti pri akreditacijah in evalvacijah. To bo pripomoglo pri osmišljanju vloge, ki jo ima agencija po ZViS in ki naj bi visokošolskih zavodom in višjim strokovnim šolam omogočila strokovno utemeljen, stvaren, pravi... vpogled v njihovo dejavnost, jim pomagala pri njenem razvijanju... ; agenciji pa utrdila ugled nepogrešljivega partnerja pri izboljševanju kakovosti visokega in višjega šolstva. Prav tako bo pripomoglo k boljšim in tudi lažjim odločitvam sveta agencije in pritožbene komisije.

Pomembno vlogo pri doseganju strateških ciljev bo imel nastajajoči zakon o agenciji – zakon o kakovosti v visokem šolstvu. Agencija si bo prizadevala, da bi omogočil strokovno še bolj poglobljeno presojo standardov kakovosti in odločanje sveta agencije z uvedbo posebnih komisij po študijskih področjih, predrugačil pritožbene postopke ter omogočil delo strokovnih delavcev v tujini. Potrudila se bo, da bi zakon o kakovosti uskladila z vsemi pomembnimi visokošolskimi deležniki, še več, da bi ga ti prepoznali kot nujen korak za izboljšanje, pa tudi olajšanje dela na področju kakovosti v visokem in višjem šolstvu.

Strateške cilje od leta 2021 do 2025 je določil direktor agencije v sodelovanju z vodji sektorjev in delavci sektorja za analize. Pri določanju ciljev so bili upoštevani

samoevalvacijski izsledki agencije in priporočila strokovnjakov ENQA ob zunanji evalvaciji agencije. Strateški cilji so bili predstavljeni na več posvetih agencije z zunanjimi deležniki.

Besedilo »Strateški razvoj Nacionalne agencije za kakovost v visokem šolstvu od leta 2021 do 2025« (strategija) je napisala Tatjana Debevec, Sektor za analize.

*Strategijo je podrobno obravnaval **svet agencije** na 156. seji 19. novembra 2020 in jo **sprejel na 157. seji 17. decembra 2020.***